

Åldermannens tal vid Vårgillet den 24 april 2004

I egenskap av ålderman vill jag hälsa Er alla välkomna till Carlstads-Gillet traditionsenliga Vårgille 2004 som ju dessutom är vårt 60-årsjubileum. Ett speciellt välkommen riktar jag

- till före landshövdingen och nuvarande riksmarskalken Ingemar Eliasson med hustru Carin,
- till vår domprost Staffan Kvassman med hustru Mette
- till Karlstads kommuns kultur- och turistchef Mats Ahrén med hustru Jannicke,
- till våra hedersgillemedlemmar och tillika stiftare Olov Wennberg och Lars Wennberg,
- till före åldermannen, hedersgillemedlemmen samt nyblivne 75-åringen Per Jan Wållgren med hustru Monica,
- till vår medlem och tillika ordförande i Karlstads hembygdsförening Karl-Axel Branzell med hustru Hjördis.

Vid Carlstads-Gillet 50-års jubileum höll före åldermannen Per Jan Wållgren ett uppskattat kåseri om Gillets historia från tillblivelsen till nutid. Jag skall inte upprepa vad som då sades men ändå göra några tillbakablickar.

Ett fyrtiotal framsynta män samlades den 18 februari 1944 på Stadshotellet och beslutade att bilda Carlstads-Gillet. En grundorsak var att myndigheterna i staden avsåg att riva några byggnader som ansågs vara "ruckel". Då var kvarteret Almens hädanfärd mycket aktuell. De 40 på Stadshotellet ville emellertid, i likhet med vad som var fallet i många andra städer, bevara gamla kulturbyggnader och skapa en motvikt till det som redan då upplevdes som ett rivningsraseri. Beträffande kvarteret Almen gick många turer och Carlstads-Gillet lyckades på olika sätt påverka utvecklingen så att en stor del av kvarteret finns kvar i våra dagar. Breddningen av gamla stenbron var ytterligare en myndighetsidé som avstyrdes bland annat genom Carlstads-Gillet insatser.

I andra sammanhang blev resultatet sämre - den gamla järnvågen vid hamnen skattade åt förgängelsen liksom Mollstugen vid gamla badhuset, som emellertid brann upp innan rivningen blev verkställd. Av de framsynta stiftarna finns ännu tre ibland oss: Olov Wennberg och Lars Wennberg, som båda är med oss i dag, samt Erik Bergkvist - heder åt dessa män.

Gillet till synes något ålderdomliga ritual skapades av författaren Linus Brodin. Den är i huvudsak oförändrad sedan tillkomsten och ger en gammaldags tyngd och kraft åt invigningsceremonin.

I stadgarna står att Gillet har till uppgift

- att sprida kännedom om Karlstads historia,
- att väcka intresse för bevarande av stadens ur historisk, topografisk, konstnärlig eller kulturell synpunkt värdefulla minnesmärken och egendomligheter,
- att verka för tillgodoseende av historiska och konstnärliga krav vid stadens omdaning och utveckling samt
- att genom sällskaplig samvaro uppleva minnet av märkligare tilldragelser och personligheter.

Under åren har Gillet fått motta ett antal gåvor i form av bland annat böcker, tavlor och fotografier samt, inte minst, åldermannaklubban, åldermannakedjan och åldermannens stav.

Sedan stiftandet har Gillet givit ut och ställt sig bakom en rad artiklar och böcker i sin skriftserie, som i dag uppgår till 34 verk. Här har avhandlats för Karlstads historia värdefulla ämnen.

Gilletts minnestavlor över viktiga händelser och byggnader finns på en rad platser i staden. Dessa har till stor del bekostats av Karlstads kommun.

Efter starten 1944 har vår tidning Gillet kommit ut med 16 nummer. Avsikten är nu att den skall komma ut en gång per år, närmast efter vårgillet. Den skall återspegla vad som händer vid gillena och innehålla artiklar med anknytning till vår stad. Ett informationsblad kommer årligen ut efter höstgillet.

År 2002 skapades Carlstads-Gilletts hemsida på Internet. Med länkar till både Gillets egna angelägenheter och annat, som kan vara av intresse för dem som besöker sidan, har vi fått en bra kanal för att sprida kännedom om vad som händer i Gillet och i staden.

En stor förändring, som krävde omskrivning av stadgarna, var beslutet på Vårgillet 2002 att välja in kvinnor i Gillet och att ändra benämningen "gillebroder" till "gillemedlem". Glädjande nog vann beslutet starkt gillande bland medlemmarna. Vid Höstgillet 2002 valdes de första kvinnliga medlemmarna in och vid Höstgillet 2003 fick vi vår första kvinnliga rådsmedlem, Lena Flink-Maechel. Detta har känts som ett naturligt steg och ett stort lyft.

Vad händer då i dag och i framtiden? Genom ett idogt arbete av några äldre gillesmedlemmar pågår för närvarande ett forskningsprojekt med att analysera gamla foton. Dessa kommer sedan att skannas in i en databas och blir tillgängliga för allmänheten via Värmlandsarkiv.

Sedan några år har Carlstads-Gillet tillsammans med Värmlands hembygdsförbund, Karlstads Hembygdsförening och Läroverkets kamratförening kunnat utnyttja delar av andra våningen i Gamla Gymnasiet som kansli och möteslokal för Rådet. Tanken var att gemensamt kunna betala hyran genom att rusta upp Prästamötessalen och att hyra ut den som möteslokal. Efter ingripande av Riksantikvarien har emellertid detta visat sig vara ogenomförbart. Två av föreningarna har därför lämnat lokalerna och detta innebär sannolikt att även vi av ekonomiska skäl tvingas lämna Gamla gymnasiet. Frågan är just nu högaktuell och Gillets fortsatta hemvist är för närvarande en öppen fråga.

Ett bekymmer utöver själva lokalfrågan är var våra inventarier skall förvaras. En idé är att tavlor, fotografier m.m. skall finnas tillgängliga för allmänheten i ett särskilt Karlstadsrum på Värmlands museum. Kanske kan det även gälla vår fina före detta drätsel kammarmöbel som nu står i det så kallade Karlstadsrummet i Gamla gymnasiet. Det kan bli något positivt av detta - våra tillhörigheter kan komma flera till del än vad som tidigare varit fallet. Viktigt är att vi inte tappar sugen utan blickar framåt även om just nu problemen står för dörren.

Detta var en kort återblick från de 60 gångna åren och en redogörelse för dagens och kanske morgondagens situation och visioner.

Därmed föreslår jag att vi går vidare till punkt 4 i dagens föredragningslista.

Leif Alte
Ålderman

